

Vidiek a mesto – tradície a pokrok

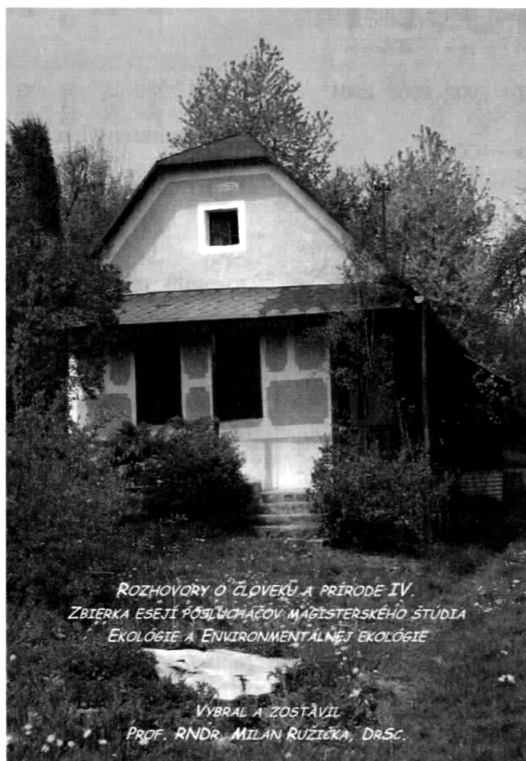
Nedávno sme sa presťahovali. Presťahovali sme sa do dedinky, kde žije do tristo ľudí, kde nejazdia kamióny, kde nie sú supermarkety ani obchodné centrá, výškové domy ani paneláky, nočné kluby a diskotéky. Je tu jedna krčma, jeden malý obchodík s rozličným tovarom a samé rodinné domy. Keď vychádzam z domu prejdem veľkou záhradou, bráňkou za humnami a o desať minút som v lese. Ak však kráčam ešte ďalej, prídem na svahy Bielych Karpát, na jar posiatych orchideami a kvetmi hýriacimi farbami. Idyla?

Uplynulé leto som pracovala vo veľkomeste. Osem miliónov ľudí, tisíce autobusov, niekoľkonásobne viac áut. Hluk, smrad, kriminalita. Dalo by sa predpokladať, že ľudia v meste sú voči životnému prostrediu bezohľadnejší ako ľudia z vidieka, na prírodu sa pozerajú cez okuliare technického pokroku a rozvoja. Na jednej strane je to pravda, mestskí ľudia nežijú spáti s prírodou, nechodia tak často do lesa a motýľa vidia akurát ako potlač na nových letných šatách. Na druhej strane, je tam vyššia vzdelanosť, ľudia sú otvorení novým spôsobom a technológiám, ktoré sú šetrné k životnému prostrediu.

Čo sa týka vidieka, tam je predpoklad, že ľudia žijúci spáti s prírodou si ju vážia, a najmä chránia. Často je opak pravdou.

Je to smutné, ale veľa príkladov bezohľadnosti vidím priamo vo vlastnom dvore. Dvorom nám preteká potok. Ten pre moju starú

mamu predstavuje odpadový kôš alebo kontajner. Kam s pozametanou špinou z dvora? No predsa do potoka! Kam sa vyleje voda použitá na umývanie dlažky? Do potoka. Môj otec je maliar. Takže má uskladnené rôzne farby. Nedávno sme robili poriadok a vyhadzovali sme

ROZHOVORY O ČLOVEKŤ A PRÍRODE IV.
ZBIERKA ESEJÍ POSLUCHAČOV MAGISTERSKÉHO ŠTÚDIA
EKOLÓGIE A ENVIRONMENTÁLNEJ EKOLÓGIE

VYBRAL A ZOSTAVIL
PROF. RNDR. MILAN RUŽIČKA, DRSC.

niektoré staré farby. Kam sa, podľa mojej starej mamy mali vyhodit? Do potoka. Jej najobľúbenejšia veta znie: „Nebojte sa, vody je dost.“

Kam sa stratil rešpekt vidiečanov k prírode? Je to iba pozostatok „výchovy“ minulého režimu? Veď to nikto nekázal ľuďom vypúšťať obsah septiku za humná, do poľa,

keď to robia aj susedia. Vzťah vidieckych ľudí k prírode sa naozaj zmenil a čoraz viac sa mení. Žiaľ, k horšiemu. Ľudia berú prírodu, v ktorej žijú, ako samozrejmosť, čo tu vždy bolo, je a aj bude. Málo ľudí akceptuje technológie šetriace životné prostredie, pokladajú ich za výmysly tých „zhora“. Málo ľudí verí, že tieto, na prvý pohľad, drahé postupy, môžu byť rovnako účinné, ak nie účinnejšie, ako tie zaužívané. Málo ľudí z vidieka dnes vymení postreky a umelé hnojivá za lienky, či domáci kompost.

Je to smutné, ale vidiek sa veľmi zmenil. Ľudia sú bezohľadnejší. Samozrejme, sú aj takí, ktorí stále chápu prírodu ako dar, ktorý sa nedá nahraďiť žiadnym ľudským vynálezom. Svoje životy prispôbujú tak, aby čo najmenej škodili. Stále však je veľmi veľa tých, čo ignorujú poplašné znamenia. Zlé je hlavne to, že títo ľudia žijú na vidieku, v prírode. Kto iný by mal lepšie chápať prírodu, kto iný by mal k nej mať lepší vzťah?

Je zaujímavé, že ľudia z miest sa v súčasnosti sťahujú späť na vidiek. Je to tým, že majú „plné zuby“ hluku, výfukových plynov, rýchleho života? Je pravda, že aj vo dvore je veľa práce, ale deti sa majú kde hrať, je priestor na prechádzky, vzduch je dýchateľnejší, dokonca aj voda chutí lepšie. Za úvahu stojí aj to, že ľudia, ktorí sa presťahovali z mesta na vidiek, si viac vážia miesto, kde žijú. Mám susedu, ktorá pochádza z Bratislavy. Ona si nedovolí vyliat vodu, ktorou umyla dlažku, do potoka, páliť v záhrade nepotrebné veci. Bola zhrozená, keď to videla robiť moju starú mamu. Ako je možné, že žena z veľkomesta si váží prírodu viac ako niekto, kto vyrástol na dedine a nevytiahol z nej poriadne ani päty?

Ľudia na vidieku si nevážia to, že žijú v pomerne čistom prostredí. Nechápu, že majú obrovské šťastie, že nemusia počúvať hučiacu autá, že môžu vybehnúť do lesa nazbierať si huby. Nevážia si to, lebo ani nevedia, že sú ľudia, ktorí takúto možnosť nemajú. Pokladajú to za samozrejmosť. Preto bez pocitu viny napchajú odpadky do vriec a vyhodia ich do výmoľa. Ved' to robí aj sused. Ľudia žijú a z prírody si berú aj to, čo nepočujú. Ak môžu iní, prečo nie aj ja?

Vidiek už nebude mať nikdy takú podobu ako kedysi. Už to nebudú ľudia milujúci a chrániaci si svoje okolie. Samozrejme, že sa nájdu aj takí, ktorí nebudú robiť veci len preto, že to robí sused. Zostáva nám len veriť, že sa ich bude čoraz viac.

Katarína Ravasová

Otázky a námety na diskusiu

Prof. Ružička: Globalizácia stiera regionálne tradície.

Potok ako samočistiaci prostriedok na dedine, lebo to odplaví z očí.

Návraty z mesta na vidiek.

Pokrok odpútal obyvateľov vidieka od prírody, ktorá bola predtým ich životkou.

Badín, M.: Život na vidieku je zdravší, pokojnejší, jednoduchší. Nezáleží správanie ľudí od každého z nich, či sú z vidieka, alebo z mesta?

De Carvalho João, I. F.: Aj ľudia, ktorí bývajú v meste, môžu byť bývalými obyvateľmi vidieka. Záleží, aký štýl života si vyberú.

Diko, D.: Potreba zvyšovania environmentálneho povedomia na dedinách. Možno to už nebude ani reálne, nakoľko starší občania to neberú tak vážne.

Hološková, B.: Ľudia v meste majú menej zelene, preto si viac vážia každý náznak prírody, ktorý im poskytuje bývanie.

Kilmajerová, V.: Ľudia na vidieku sú v oblasti ekológie nevedomí, nevzdelaní. Nevidia súvislosti a vzťahy.

Kocincová, B.: Na dnešnom vidieku chýba spätosť s prírodou.

Kulová, M.: Nie každá dedina je rovnaká. Problém bude asi v prechode na používanie niektorých neprirodných materiálov v každodennom živote. Nemyslím, že si ľudia prírodu nevážia, len nevedia, aké má znečisťovanie následky.

Matúšová, Z.: Ľudia sú otvorení novým technológiám, ale prírodu nepoznajú, iba ak z fotografií. Starí ľudia sú nepoučiteľní, berú prírodu, že bola aj bude, ale v akom stave, to ich netrápi. Berú prírodu ako samozrejmosť, lebo v nej vyrastali a majú ju stále „po ruke“.

Nováková, J.: Myslím si, že život na vidieku má svoje čaro. Život v meste sa mi zdá jednoduchší.

Rozhodnúť sa, kde budem žiť, je ako položiť si otázku: „Budem žiť zdravšie, menej uponáhľane alebo nezdravo, stresujúcejšie? Okrem toho je tu hľadisko finančné a možnosť zamestnania.“

Olčák, M.: Spätosť s prírodou sa stráca. Každý má svoje starosti, problémy a nemá čas myslieť na prírodu. Je to na škodu vecí. Záleží len od jednotlivca. Keď chce, tak to ide.

Oravcová, M.: Pôvodný vidiecky človek spätý s prírodou mizne. Príroda je považovaná za samozrejmosť, ktorá tu bola, je, aj bude.

Palúch, M.: Nie som si istý, či vzťah k prírode súvisí s bydliskom. Je to skôr o uvedomelosti obyvateľov.

Záchenská, M.: Ľudia si uvedomia cenu niečoho až vtedy, keď to strácajú. Myšlienka eseje veľmi dobrá.

Zajková, Z.: Autorkina babka mi pripomína celkom môjho dedka.

Vidiek a mesto – tradície verzus pokrok

Vidiek a mesto. Dva odlišné typy sídel, ktoré obývame, a predsa sú od nepamäti tak úzko spojené. Ja sám som prežil 20 rokov v meste a teraz žijem na vidieku. Takémuto presťahovaniu sa odborné vraví citizácia. Na vidiek a na mesto sa môžeme pozeráť z rôznych pohľadov. Môžeme sa pozeráť ako obyčajní ľudia, ekológovia, environmentalisti alebo geografi. Nech už je uhol pohľadu akýkoľvek, stále sú tu dva odlišné typy sídla, dva typy ľudí, dva typy životného štýlu, dva odlišné svety.

Pozrime sa bližšie na vidiek. Mnohé obce sa desaťročia nemenili. Načo aj? Život v nich plynul svojím vlast-

ným tempom, bez zbytočného náhľania. Dokonca aj v obciach, ktoré sa stali satelitmi miest, možno vidieť, tak ako kedysi, ľudí sedieť pred svojimi starými chalúpkami, či starčeka kráčať vedľa voza, ťahaného dvoma volmi. Samozrejme, aj na vidiek dorazili ľudia z miest, hlavne tí, ktorí sa chcú, z akéhokoľvek dôvodu, usadiť práve tu a menia, okrem priemerného veku obyvateľov, aj obraz vidieka. Z mnohých dedín, hlavne v blízkosti veľkých miest, sa stávajú miliónárske štvrte, kde chalúčky na spadnutie sú zrovnané so zemou, aby ustúpili veľkým rezidenciám horných desaťtisíc. Nevadí, že tie domčeky pamätajú ešte časy Františka Jozefa, že tvoria kul-